

30. november 1938, Topoľčany.

Zápisnica napísaná na žandárskej stanici s Móricom W., vlastníkom obchodu v Želiezovciach, ktorý vypovedal, ako ho maďarské bezpečnostné orgány šikanovali, zatvorili obchod a náhle ho vyhostili bez rodiny a bez majetku z teritória maďarského štátu.

Zápisnica

Móric W. udáva:

Asi 8. alebo 9. 11. 1938 Želiezovce zabralo maďarské vojsko. Prvý a druhý deň sme mali v meste zavreté obchody. V noci asi na 11. 11. 1938 boli všetky židovské obchody nezistenými osobami pomaľované hákovými a šipovými križmi. Tiež na týchto obchodoch boli rôzne nápisy v maďarskej reči, ako: „Smradľavý Žid od Palestíny.“ Dňa 11. 11. 1938 asi o 8. hodine prišli ku mne do bytu jeden miestny civilný občan, jeho meno nepoznám, ďalej dvaja maďarski četníci a asi 4 vojaci. Odviedli ma do záhrady obytného domu, v ktorom predtým býval okresný náčelník. Na záhrade ma nechali až do večera asi do 17.30 hodiny. Tam nás bolo asi 35 – 40 osôb, všetci Židia.

Asi o 16. hodine toho dňa som bol predvolaný pred jednu civilnú osobu, pri ktorej sedel kapitán v maďarskej vojenskej uniforme. Títo ma spoločne vypočúvali, pričom zisťovali moje osobné dáta, ďalej sa ma pýtali, či som bol niekedy pred mobilizáciou dobrovoľne u vojska a tiež aký obnos som dal na obranu štátu. Nato asi o 17.30 hodine zase nás po výsluchu všetkých prepustili domov. Dňa 13. 11. 1938 večer prišla ku mne jedna neznáma civilná osoba (želiezovský občan), ktorý ma vyzval, aby som sa 14. 11. 1938 o 9. hodine dostavil k vojenskému kapitánovi, ktorý ma dňa 11. 11. 1938 už vypočúval, t. j. do toho istého domu, kde predtým býval okresný náčelník. Aj tento civilista ma vyzval, aby som dňa 14. 11. 1938 neotváral obchod.

Po príchode k vojenskému kapitánovi mi tento hovoril, že v máji t. r. som dobrovoľne narukoval. (Bol som však povoláný zvolávacím listkom.) Pritom mi tento kapitán nariadil, že sa každý deň o 9. hodine musím hlásiť u neho v kancelárii a dokiaľ mi nedá povolenie, musím mať obchod zavretý. To trvalo 8 dní, t. j. do 20. 11. 1938. Dňa 21. 11. 1938 som mohol obchod otvoriť, taktiež predávať a nemusel som sa už nikde hlásiť. Kapitán bol asi 35-ročný, skade bol alebo ako sa volá, neviem.

Dňa 29. 11. 1938 asi o 9. hodine prišli ku mne do bytu 2 četníci, 1 civilný občan a asi 3 vojaci. Četníci ma vyzvali, aby som išiel s nimi. Títo, ako aj prítomní vojaci a civilná osoba, ma potom zaviedli do väznice Okresného súdu v Želiezovciach, kde nás celkovo bolo asi 26 – 28 osôb, všetci Židia. Tam nás nechali asi do 15.30 hodiny. Potom nás naložili na civilné nákladné auto a všetkých nás zaviezli v sprievode 2 četníkov a civilnej osoby spolu s 3 vojakmi smerom k česko-slovenským hraniciam. Tam sme prišli asi o 17.30 hodine. Čs. orgány nás neprijali s tým, že nás prevezmú až druhý deň ráno, t. j. 30. 11. 1938.

Potom nás autom zaviezli asi 1 km späť na maďarské územie. Zložili nás z auta a v sprievode četníkov a vojakov, ktorí s nami išli na aute, sme pokračovali v ceste peši pozdĺž hraníc asi 3/4 hodiny. Potom nás napravili v smere k hraniciam. Neviem, kde sme prešli hranice. Išli sme podľa svetla, až sme prišli na železničnú stanicu Močiar. Tam sme si oddýchli a išli sme do Kozároviec. Tam sme prišli asi o 2 hodiny. Odtiaľ sme odišli vlakom asi o 7. ho-

dine smerom na Zlaté Moravce. Týmto vlakom išlo asi väčšie množstvo, lebo 6 z nás odcestovalo skoršie, ktorým smerom však neviem. Do Topoľčian som prišiel o 11.45 hodine dňa 30. 11. 1938.

Inak proti vojsku nemôžem nič namietat'. Nevidel som, že by tam boli niekoho bili alebo s ním zle nakladali. Ani nás, ktorí sme museli odtiaľ odísť, nikto nebil, ani zle s nami nenakladali. Moju ženu s obchodom ani deti nevykázali. Preto som ich tam nechal. Čo spravili s mojím odchodom po mojom odchode, neviem. Z tých, čo sme boli vypovedaní, žiadneho nepoznám. Jedine Jozefa P., jeho ženu a syna, ktorí sú z Nedanoviec, okres Bánovce nad Bebravou, tiež bývali v Želiezovciach.

Skončené:

Strážmajster Výborný, v. r.

Móric W., v. r.

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., bez č.

88

30. november 1938, Michalovce.

Zápisnica napísaná na obecnom úrade s kolonistom Jozefom D., predtým obyvateľom obce Veľké Trakany, ktorý vypovedal, že skôr, ako bol vyhostený z okupovaného územia, maďarskí žandári ho počas výsluchu fyzicky mučili.

Zápisnica

Podpísaný Jozef D. udáva nasledovné:

Obrábal som 30 kat. jutár zeme v katastri územia Veľký Tarkáň (*Veľké Trakany*) a obec Biel (*Biel*). Býval som vo Veľkom Tarkáni, kolónia č. 263. Dňa 1. 11. 1938 som bol zavolaný na četnícku stanicu do Bielu, kde bol telefonogram z Krajinského úradu v Bratislave. Telefonogram mi prečítal strážmajster Palmay. Obsahoval výzvu pre všetkých kolonistov, aby zotrvali na svojich miestach, že o ich bezpečnosť ako osobnú, tak i majetkovú, bude postarané. Okrem tohoto telefonogramu prišiel prípis leteckou poštou z Ministerstva národnej obrany, Kancelárie čs. légii, aby kolonisti svoje majetky neopúšťali. Kto opustí svoj majetok, robí to na vlastné nebezpečenstvo. Mimo toho aj list od Obecného stavebného prospešného družstva pre výstavbu kolónii z Prahy-Dejvic vyzýval, aby kolonisti zostali na svojich miestach (majetkoch) a ďalej hospodárili, aj keby sa územie dostalo mimo rámca republiky.

Na základe týchto pokynov a informácií zostali sme na mieste. Obec Tarkáň (*Trakany*) bola obsadená maďarským vojskom 6. 11. 1938 o 11. hodine dopoludnia. V pondelok ráno 7. 11. 1938 prišli ku mne traja maďarskí dôstojníci a pýtali sa, koľko mám pozemkov, koľko som zaplatil za pridel pôdy a povedali nám, že asi časť pozemkov nám odoberú a na zostatku budeme môcť ďalej hospodáriť. Odpoľudnia toho istého dňa prišli ku mne traja maďarskí poddôstojníci, spísali moje a mojej rodiny nacionálne a slušne jednajúc odišli. Na druhý deň v utorok prišiel na kolóniu notár so starostom a jedným členom obecného zastupiteľstva